

SECTION 1.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Кулик Анна-Марі Олександрівна

студентка Інституту економіки і менеджменту
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ЇХ АДАПТАЦІЙНОЇ ЗДАТНОСТІ

На теперішній час багато українських підприємств знаходиться у стані фінансово-економічної кризи [1–5], що, серед іншого, зумовлено тимчасовим скороченням їх експортних можливостей [6]. Тому постає необхідність у застосуванні дієвих інструментів антикризового управління діяльністю таких підприємств [7–9], що надасть змогу покращити формування та реалізацію їх фінансового потенціалу [10–15], зокрема завдяки вдосконаленню процесів позикового фінансування господарської діяльності [16–18]. При цьому необхідно намагатися знизити рівень ризику цієї діяльності [19, 20], що позитивно відобразиться на фінансовій стійкості підприємств [21, 22] та їхній конкурентоспроможності [23–25].

Необхідно відзначити, що в умовах глобалізації та стрімкого технологічного прогресу фундаментом цифрової трансформації світової економіки став ІТ-сектор. Формування конкурентоспроможності підприємств цієї галузі суттєво відрізняється від традиційних виробничих секторів, оскільки головним активом тут виступає не матеріальна база, а інтелектуальний капітал. Основна особливість конкурентних переваг в ІТ-сфері полягає в їхній надзвичайній динамічності: інформаційні технології, які сьогодні вважаються передовими, можуть втратити актуальність уже за кілька років. Тому здатність до безперервного навчання та швидкої адаптації стає для ІТ-підприємств першочерговим фактором виживання на ринку.

Також слід відмітити, що фундаментом конкурентоспроможності ІТ-компаній є людський потенціал. Висока кваліфікація розробників,

архітекторів та менеджерів проєктів безпосередньо корелює з якістю кінцевого програмного продукту. Оскільки ринок праці в цій сфері є глобальним, підприємства змушені конкурувати за таланти не лише на локальному, а й на міжнародному рівні, пропонуючи не лише високу заробітну плату, а й унікальну корпоративну культуру, можливості для професійного зростання та гнучкі умови праці. Ефективна система управління знаннями всередині ІТ-компаній дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з плинністю кадрів.

Іншою важливою рисою діяльності ІТ-компаній є її інноваційна спрямованість. Конкуреноспроможність ІТ-підприємства визначається його здатністю впроваджувати найсучасніші методи розробки продуктів, що дозволяють скоротити час їхнього виходу на ринок. У галузі, де швидкість процесів часто є важливішою за їхній масштаб, гнучкість бізнес-процесів стає вирішальною. Крім того, ключову роль у забезпеченні конкуреноспроможності ІТ-підприємств відіграє їх репутаційний капітал.

Певний інтерес становить питання про те, наскільки сильно впливає на конкуреноспроможність ІТ-підприємств наявна у них адаптаційна здатність. При цьому кількісне значення рівня цієї здатності можна визначити на підставі прогнозних значень двох показників, а саме: 1) очікуваного скорочення чистого прибутку підприємства внаслідок певного погіршення умов функціонування у разі, якщо адаптаційні механізми застосовуватися не будуть; 2) очікуваного скорочення чистого прибутку підприємства внаслідок певного погіршення умов функціонування у разі, якщо адаптаційні механізми будуть застосовуватися. Тоді рівень адаптаційної здатності компанії може бути обчисленим як різниця між значеннями першого та другого показників, поділена на значення першого показника.

З метою оцінювання впливу адаптаційної здатності ІТ-підприємств на їхню конкуреноспроможність було сформовано вибірку з 40 таких підприємств, що зареєстровані в Україні, та оцінено рівень їх адаптаційної здатності у випадку помірно негативних змін у зовнішньому середовищі функціонування досліджуваних компаній. Також було оцінено конкуреноспроможність цих компаній за належною ним часткою ринків відповідних продуктів у 2024 році. Результати проведеного дослідження показали, що із зростанням адаптаційної здатності компаній збільшується рівень їхньої конкуреноспроможності, усереднений за групами підприємств з різним ступенем зазначеної здатності. Використання методу дисперсійного аналізу показало, що ця залежність є статистично значимою. Отже,

покращення адаптаційної здатності ІТ-компаній є важливим напрямом підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Кривов'язюк, І. В. (2020). *Антикризове управління підприємством. 3-тє видання*. Київ: Видавничий дім «Кондор».
2. Денисюк, О. Г. & Дерев'янюк, О. Ю. (2015). Сутність, класифікація та причини виникнення криз у діяльності підприємств. *Вісник ЖДТУ*, (1), 80–87.
3. Кривов'язюк, І. В. & Стрільчук, Р. М. (2016). Діагностика кризового стану інноваційно активних машинобудівних підприємств на базі дискримінантної моделі. *Актуальні проблеми економіки*, (7), 454–465.
4. Романович, О. О. & Свистун, Л. А. (2017). Кризові явища у діяльності українських підприємств та методи їх діагностики. *Молодий вчений*, (11(51)), 1295–1299.
5. Сак, Т. В. (2018). Діагностика причин кризи машинобудівних підприємств України. *Економіка і суспільство*, (19), 604–611.
6. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L., Havryliak, A., Yanevych, N., Kurylo, O., Bodakovskyy, V., Skoropad, I., Danylovych, T. & Petrushka, K. (2023). Assessing the Sustainability of the Consumption of Agricultural Products with Regard to a Possible Reduction in Its Imports: The Case of Countries That Import Corn and Wheat. *Sustainability*, (15), 9761.
7. Долбнева, Д. В. (2015). Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. *Бізнес Інформ*, (10), 244–249.
8. Зверук, Л. А. & Давиденко, Л. М. (2017). Антикризове управління підприємством в умовах інноваційного розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, (1(2)), 69–75.
9. Ковальчук, Н. О. & Павлюк, А. О. (2016). Антикризовий фінансовий менеджмент як основа управління фінансами вітчизняних підприємств. *Економіка і суспільство*, (3), 203–208.
10. Бодаковський, В. Ю. (2011). Особливості формування фінансової стратегії підприємствами України в умовах глобалізації. *Наукові записки Української академії друкарства*, (1), 54–63.
11. Бодаковський, В. Ю. (2016). Теоретико-концептуальні засади формування фінансової інституційної інфраструктури підприємств. *Формування ринкової економіки України*, (1), 57–63.
12. Кунцевич, В. О. (2005). Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (1(43)), 68–75.
13. Левченко, Н. М. (2012). Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та довід*, (2), 114–117.
14. Маринич, І. А. (2010). Сучасні підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (20.1), 105–108.
15. Турчак, В. В. (2014). Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*, (8(11)), 49–52.
16. Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2020). Роль держави у подоланні бар'єрів на шляху до реалізації заходів з енергозбереження на підприємствах. *Економіка та держава*, (10), 24–29.
17. Ємельянов, О. Ю. (2019). *Інструментарій та моделі оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств* (дис. ... д-ра екон. наук). Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна.
18. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.
19. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*, (19–20), 3–9.
20. Мицишин, О. Л., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2020). Утворення агропромислового кластеру як спосіб зниження ризикованості господарської діяльності його учасників. *Агросвіт*, (17–18), 77–84.
21. Гапак, Н. М. & Капштан, С. А. (2014). Особливості визначення фінансової стійкості підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*, (42), 191–196.
22. Павленко, О. П. & Семиліт, І. В. (2016). Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий вчений*, (7(34)), 113–116.
23. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
24. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Лесик, Л. І. (2017). Моделювання поведінки підприємств-конкурентів та оцінювання рівня конкуренції на ринку. *Актуальні проблеми економіки*, (5 (191)), 178–187.
25. Карачина, Н. П. (2014). Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*, (86), 164–172.